

**Kuopion kaupungin ympäristö-
ja rakennuslautakunta
PL 1097, 70111 KUOPIO**

MUISTUTUS MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN 128 §:N MUKAISESTA MAISEMATYÖLUVASTA

Huippupaikat Oy:n maisematyöluvhakemus koskien puiden kaatamista
Antikkalassa

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys ry. (KLYY) esittää, ettei puiden kaatamista varten haettua maisematyölupaa tule myöntää.

1. Maisemakuva merkittävästi muuttava toiminta

Maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n mukaista maisematyölupaa ei tule myöntää, mikäli hanke turmelee maisema- tai kaupunkikuvaa. Antikkalaan esitetään metsän kaatamista yli 2,8 hehtaarin alueelta, mitä ei voi pitää vaikutuksiltaan vähäisenä toimenpiteenä. On erittäin todennäköistä, että hakattavaksi esitetty alue laajenisi ennakoimattomasti mm. tykkylumi- ja tuulituhojen seurauksena. Tämä ilmiö on jo toteutunut Puijon laella virkistysmetsän alueella. Hakkuuaukkojen varttuneet reunakuusikot ovat myös alttiita kirjanpainajan aiheuttamille puustokuolemille, mikä voisi laajentaa avointa aluetta ennakoimattomalla tavalla. Puijon maisemat, Antikkalan rinnealue mukaan lukien, kuuluvat Ympäristöministeriön valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rajausehdotukseen vuodelta 2015. Lupahakemuksen yhteydessä oleva, vain Antikkalaa koskeva, pienimuotoinen maisemanhoitosuunnitelma ei vastaa tarpeeseen laatia koko Puijon maisema-alueita koskeva maisemasuunnitelma. Erilliset pienetkin maisemakuva muuttavat toimenpiteet voivat pirstoa arvokasta maisemakuva suunnittelmattomalla tavalla kun kaukomaisemaan syntyy esimerkiksi pieniä aukkoja sinne tänne. Puijolle, kuten muillekin arvokkaille maisema-alueille, tulisikin laatia hoito-ohjeistus tai ainakin selkeä listaus kunkin alueen tärkeimmistä ominaispiirteistä, joita tulisi kehittää tai ylläpitää. **Antikkalan hakkuiden kaltaiselle laajasti maisemaa muuttavalle toimenpiteelle ei tule myöntää lupaa ilman maisemakuvan kokonaistarkastelua ja hakkuiden kerrannaisvaikutusten arviointia.**

2. Antikkalan alueen kaavoitustilanne

Puijo-Puijonsarven osayleiskaava on vahvistettu vuonna 1989. Lähes kolmekymmentä vuotta sitten laadittu kaava ei ole enää ajantasainen. Alueiden käyttötarpeet ja monet nykyään keskeiset ympäristön-, maiseman- ja luonnonsuojelua koskevat normit ovat syntyneet vasta 1990-luvulla tai sen jälkeen. Esimerkiksi Natura 2000 –verkosto syntyi vasta 1990-luvun lopulla ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma METSO vasta 2000-luvulla. Maankäyttö- ja rakennuslakiin sisältyvät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät, että maisema-alueet merkitään maakuntakaavoihin ohjeeksi alemman asteiselle kaavoitukselle. Koska Puijo-Puijonsarven kaava on vanhempi kuin valtakunnalliset alueidenkäytön säännökset, ei maisema-alueita turvaavia merkintöjä ole merkitty kaavaan.

Yksi huomattava puute Antikkalaa koskevassa osayleiskaavassa on, ettei kaava huomioi vuonna 1998 Natura-verkoston esitettyjä alueita. Natura-alueen ja kaavassa virkistysmetsäksi merkityn alueen välillä ei ole luontoarvoihin perustuvaa merkittävää eroa, vaan suojelualueiden rajat on päätetty muilla perusteilla. Natura-rajaus on ilmeisesti laadittu osayleiskaavan aluevaraukset huomioiden, eikä luonnonarvoihin perustuen tai harkiten luonnonsuojelualueen laajentamismahdollisuutta. Onkin todennäköistä, että ilman vanhaa laskettelurinteen kaavavarausta Natura-alue olisi nykyistä laajempi.

Uuden yleiskaavan laatiminen Puijo-Puijonsarven alueelle varmistaisi luontoarvojen kokonaisvaltaisen kartoittamisen ja turvaamisen myös luonnonsuojelualueiden ulkopuolella. Puijo on keskeinen osa arvokasta Pohjois-Savon lehtokeskusaluetta ja Puijon alueen kaikilla maankäyttöratkaisuilla on huomattavia vaikutuksia erityisesti lehtoluontotyyppeiden ja vanhojen metsien suotuisaan suojelutasoon. Kuitenkaan luontotyypeillä ja lajeilla, jotka eivät ole uhanalaisia, ei ole lainsuojaa lupaharkinnassa Natura-alueiden ulkopuolella. Uhanlaisten luontotyyppeiden suojelu olisi kuitenkin mahdollista toteuttaa kaavamerkinnoilla. **KLYY esittääkin, että alueen yleiskaava tulee uusiksi ja sitä varten laatia ajantasaiset luontoselvitykset yleiskaava-alueelta. Uuden yleiskaavoituksen jälkeen tulee harkita myös Antikkalan alueen asemakaavatarve.**

3. Luontoarvojen vaarantuminen

Suunniteltu Antikkalan laskettelurinteen laajennusosa sijoittuu hyvin lähelle luonnonsuojelu- ja Natura-aluetta. Hakkuilla olisi todennäköisiä haitallisia vaikutuksia Natura-alueeseen. Aiemmin mainitut tuuli- ja lumetuksen myötä lisääntyvät tykkylumituhot voisivat laajentua myös Natura- ja suojelualueen puolelle. Hakkuuaukon reunametsien pienilmasto äärevöityy ja aiheuttaa lajistomuutoksia erityisesti varjoisaa ja kosteaa elinympäristöä vaativien lajien taantuessa.

Eriytynen huolenaihe on hakkuiden vaikutukset uhanalaisen direktiivilajin hajuheinän (*Cinna latifolia*) esiintymään. Ympäristöministeriön opas vuodelta 2017 (Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt) kehottaa huomioimaan

hajuheinäesiintymän seuraavalla tavalla. "Metsänkäsittelyssä hajuheinä tulee ottaa huomioon siten, että kasvupaikkojen vesitalous ja pienilmasto säilyvät sille suotuisina. Kasvupaikoilla ei siten pidä tehdä purojen tai norojen perkauksia. Puuston varjostus- ja suojavaikutusta heikentäviä hakkuita tai hoitotoimenpiteitä ei tule tehdä, ja kasvupaikan ympärille on jätettävä riittävä suojavyyhyke." Hajuheinäesiintymä ei sijaitse hakattavalla alueella, mutta hakkuu voisi muuttaa hajuheinän elinympäristön valaistusta ja pienilmastoa haitallisella tavalla. Lisäksi on todennäköistä, että hakkuiden seurauksena rinteiden eroosio kiihtyy aiheuttaen hajuheinäesiintymän kannalta haitallisia huuhtoumia.

Esitämme hajuheinää koskevaan oikeuskäytäntöön (KHO 8.3.2007 taltio 533) nojaten, että luvanhakija selvittää toimintansa mahdolliset haitalliset vaikutukset hajuheinäkasvustoon, laatii suunnitelman toimenpiteistä, joilla toiminnan vaikutuksia hajuheinäesiintymään seurataan ja hyväksyttävä suunnitelman alueellisessa ELY-keskuksessa. Maisematyölupahakemuksen aineistossa (Uuden laskettelurinteen maisemanhoitosuunnitelma) ei mainita onko suunnitelma ELY-keskuksen hyväksymä.

Hakkuutoimenpiteet lisäävät haitallisten vieraslajien leviämiskäsitä Puijolla alueelle, jotka ovat vielä vieraslajivapaita. Haitalliset vieraskasvilajit, kuten jättipalsami, on arvioitu yhdeksi suurimmaksi Puijon Natura-alueen lehtoja uhkaavaksi tekijäksi. Esitämme, että ennen maanpintaa rikkovia toimenpiteitä Antikkalan rinteiden läheisyyden jättipalsamikasvustot tulisi hävittää ja toimenpiteiden jälkeen syntyneet mahdollisten uudet esiintymät hävittää toiminnanharjoittajan kustannuksella.

Puijolle on ominaista ravitsemustasoiltaan hyvin erityyppiset, sekä karut että rehevät, pienvedet. Hakkuilla on ilmeisiä haitallisia vaikutuksia koko rinteiden pienvesiin. Hakkuut muuttavat koko rinteiden vesitaloutta, mikä lisää eroosiota ja kiintoaineen huuhtoutumista noroihin. Hakkuut heikentävät merkittäväällä tavalla kahden noron ja tihkupintaisten lähteen vesitaloutta ja muuttavat niiden luonnontilaisuutta. Puijolta tunnetaan tällä hetkellä 31 noroa ja noin 29 tihkupintaista lähettä. KLYY pitääkin ilmeisenä lähteiden ja norojen suotuisan suojelutason heikkenemistä haettujen toimenpiteiden seurauksena. **KLYY esittää, että Kuopion kaupunki tekee kokonaistarkastelun Kuopion alueen noroista ja osoittaa, ettei pienvesien suotuisa suojelutaso vaarannu Puijon tai koko Kuopion alueella.**

4. Virkistyskäyttömahdollisuuksien heikentyminen ja puutteet kulttuuriperintöselvityksissä

Suunnitellut hakkuut tuhoavat osan alueella kulkevasta luontopolusta, joka on monelle alueella liikkujalle yksi suosikkikohteista. Reittiä ei ole mahdollista automaattisesti siirtää Natura-alueen puolelle, koska uudet reitit luonnonsuojelualueille vaativat erillisen luvan Pohjois-Savon ELY-keskuksesta.

Hakemuksen taustaselvityksistä puuttuu arvio toimenpiteiden vaikutuksista alueen mahdolliseen kulttuuriperintöön. Tämä on huomattava puute laajan ja maaperän rikkoutumista aiheuttavan toimenpidelupahakemuksen kohdalla. Puijon rinteet ovat olleet laajalti kaskiviljelykäytössä ja on mahdollista, että toimenpidealueeltakin voi löytyä mm. kaskiröykkiöitä. Kiinteät muinaisjännökset, kuten kaskiröykkiöt, ovat Suomessa

rauhoitettu muinaismuistolaililla (295/63). Sen mukaan kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännökseen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. **KLYY esittääkin aiempaan viitaten, että Puijo-Puijonsarven osayleiskaava on päivitettävä ja alueen kulttuuriperintöarvot kartoitettava.**

5. Ristiriitaisuudet ja mahdolliset intressiristiriidat hakemuksessa

Maisematyölupahakemusta ei voi pitää asianmukaisella tavalla laadittuna, koska lupahakemuksesta ei selviä onko luvanhakijana Ilkka vai Lauri Suutarinen. Hakijana on Lauri Suutarinen, mutta allekirjoittajana Ilkka Suutarinen. Hakemus ei ilmeisestikään ole allekirjoittaneen itse tai hänen edustamansa organisaation laatima. Kenellä on nimenkirjoitusoikeus Huippupaikat Oy:ssä? Herää kysymys, että onko lupaa ollut mukana valmistelemissa henkilöitä Kuopion kaupungin organisaatiosta: onko lupaa siis valmistellut sama taho, joka hyötyy siitä hakkuutulojen muodossa ja myös päättää maisematyöluvasta? Avoimen päätöksenteon takaamiseksi olisi aiheellista kertoa ketkä Kuopion kaupungilta ovat osallistuneet tämän tai muun Antikkalan laskettelurinnettä koskevien lupien valmisteluun nyt tai aiempina vuosina ja osallistuvatko he tai ovatko osallistuneet lupapäätöksiin.

YHTEENVETO

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys ry. (KLYY) esittää, ettei Antikkalan hakkuiden kaltaiselle laajasti maisemaa muuttavaa toimenpiteelle tule myöntää maisematyölupaa. Puijon valtakunnallisesti merkittävään maisema-alueeseen ja sen huomattaviin luonto- ja virkistyskäyttöarvoihin kohdistuu monia maankäyttötoiveita ja -paineita; ilman niiden yhteistarkastelua alueen maisema ja metsät pirstoutuvat hallitsemattomasti. Puijon alueen arvojen ja käyttöpaineiden yhteistarkastelua varten Puijo-Puijonsarven yleiskaava on päivitettävä ja mahdolliset laskettelurinneratkaisut harkittava sen yhteydessä. Uutta yleiskaavaa varten on laadittava ajantasaiset luonto- ja kulttuuriperintöselvitykset sekä esitettävä kaavaratkaisujen yhteisvaikutus Natura-alueen suojeluarvoihin ja muihin Puijon luontoarvojen suotuisaan suojelutasoon.

Kuopiossa 6.9.2018

Sampo Jaakkola
KLYY:n puheenjohtaja

Maaret Väänänen
KLYY:n varapuheenjohtaja
maaretvaananen@hotmail.com